

Podia, festivals en evenementen sluiten convenant met ministerie om gehoorschade bij publiek te voorkomen

Gehoorschade is een laatste kans

Genieten van muziek bij live concerten en dance party's, prima. Zo lang het publiek maar niet met piepende oren naar huis gaat. Dat is het doel van het convenant dat staatssecretaris Martin van Rijn in februari heeft gesloten met podia, festivals en evenementen. Wat zijn die afspraken waard? Welke eisen stelt het convenant aan locaties en festivals? | DOOR: JOS VAN DE HATERD |

Drie handtekeningen staan er onder het *Convenant preventie gehoorschade muzieksector*. De eerste en belangrijkste is van staatssecretaris Martin van Rijn die tekende namens het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. De tweede is van Berend Schans, directeur VNPF, namens de poppodia en festivals. En de derde is van Hans Ligtermoet, directeur VVEM, die zijn handtekening zette namens organisatoren, locaties en leveranciers van evenementen en dance party's. De drie partijen bevestigen met dit convenant dat versterkte muziek het risico op gehoorschade met zich meebrengt. En zij spreken af om daar iets aan te doen. Het convenant is ingegaan op 1 maart 2014 en loopt tot 1 maart 2016. Blijft resultaat uit, dan zal het ministerie waarschijnlijk met wetgeving komen. Zo bezien is het convenant een laatste kans voor de sector.

Het grote verschil met het vorige convenant, drie jaar geleden gesloten met de Nationale Hoorstichting, is dat het ministerie van VWS nu zelf de regie heeft en controle uitoefent. De podia, festivals en evenementen zullen de gemaakte afspraken strikt moeten naleven. Tot oktober 2014 geldt een overgangperiode, bedoeld om beleid te maken en meetapparatuur aan te schaffen. Daarna wordt het menens. Het afgesproken maximum geluidsniveau van 103 dB(A) is op zich

niet nieuw, dat stond al in het vorige convenant. Nieuw is wel dat de muzieklocaties voortaan actief moeten aantonen dat zij zich aan de norm houden. Zij moeten bij elk concert metingen verrichten en de meetresultaten bewaren. Die gegevens worden via de brancheorganisaties gedeeld met het ministerie. Ook de verkoop van oordoppen aan het publiek wordt bijgehouden en gecontroleerd. Eind 2015 wordt het convenant geëvalueerd. Het is dus zaak dat de hele keten van organisatoren en locaties, maar ook bands, dj's en geluidstechnici hier serieus werk van maakt. Het alternatief is wetgeving die zeker niet soepeler zal uitvallen.

Geluidsnorm blijft 103 dB(A)

De norm houdt rekening met pieken en dalen in het geluid, zodat een concert zijn dynamiek kan behouden. Het geluid mag niet uitkomen boven 103 dB(A) Leq, gemeten over een periode van 15 minuten op een hoogte van 2 meter boven de vloer nabij de mengtafel. Deze waarde wordt door de

grotere festivals en podia al enkele jaren als maximum gehanteerd - 103 dB(A) werd ook al in 2011 afgesproken met de Nationale Hoorstichting. In de praktijk is dit goed werkbaar gebleken. Het huidige convenant voegt hier nieuwe elementen aan toe: piekbelasting, differentiatie en de verplichting om te meten en te 'loggen'.

Piekbelasting 200 Pascal

Nieuw is dat de piekbelasting gedurende een meetsessie niet mag uitkomen boven een geluidsdruk van 200 Pascal. De convenantpartners moeten dit nog vertalen in een praktische, meetbare waarde. Wat wij als geluid waarnemen is een variatie in de luchtdruk. Die variatie wordt uitgedrukt in Pascal. Het menselijk oor kan al

Gehoorschade - weten we zeker dat die

Staat het vast dat gehoorschade onder jongeren toeneemt? En wat weten we over de oorzaken? Het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) heeft dit in opdracht van het ministerie van VWS onderzocht. De uitkomst is dat er nauwelijks harde gegevens zijn. Het is niet bekend hoe vaak gehoorschade onder jongeren

in Nederland voorkomt en het staat niet vast of de trend stijgend is. Toch staat een aantal dingen wel vast. Bijvoorbeeld dat jongeren in hun vrije tijd vaker worden blootgesteld aan hard geluid. Denk aan discotheekbezoek, live concerten en het luisteren naar persoonlijke muziekspelers. Jongeren lopen dus navenant meer risico op gehoorschade. Bekend is ook

'Muzieklocaties moeten voortaan actief aantonen dat zij zich aan de norm houden'

geluiden waarnemen vanaf ongeveer 20 μPa (= 0,00002 Pa), de zogenaamde gehoordrempel. De bovengrens is de maximale druk die wij kunnen verdragen, ook wel de pijngrens genoemd omdat die geluidsdruk als pijnlijk wordt ervaren. De bovengrens varieert sterk per frequentie en per persoon. Getallen tussen de 20 en 200 Pa worden genoemd. Kortstondige blootstelling aan geluid boven de pijngrens kan al tot gehoorschade leiden.

Differentiatie van geluidsniveaus

Nieuw in het convenant is dat de partners werken aan differentiatie van het maximum geluidsniveau, afgestemd op aard en omvang van het evenement, de locatie en het type muziek. Voor kinderconcerten zou bijvoorbeeld een andere

norm kunnen gaan gelden. Dit moet nog uitgewerkt worden en zou al per 1 februari 2015 geïmplementeerd moeten zijn.

Metten en rapporteren

Muzieklocaties moeten het geluid tijdens een concert continu meten en de gegevens opslaan ('loggen'). Ieder kwartaal rapporteren zij in een uniform format aan de brancheorganisaties VNPF en VVEM. De uitkomsten worden gedeeld met het ministerie van VWS. De eerste rapportage wordt gedaan vóór 1 maart 2015. De brancheorganisaties zijn druk bezig om dit uniforme format uit te werken. De podia en festivals zullen vóór 1 oktober 2014 meetapparatuur moeten aanschaffen die voldoet aan de gestelde criteria (zie pagina 19).

Verkoop gehoorbescherming bijhouden

De podia en festivals moeten gehoorbescherming verkopen op duidelijk zichtbare plaatsen, bijvoorbeeld bij de kassa, de toiletten, de entree. Ze moeten de verkoopcijfers bijhouden, gerelateerd aan het aantal bezoekers. De gegevens worden via de brancheorganisaties gedeeld met het ministerie.

Communicatieplan

Van de leden van de VVEM en VNPF wordt verwacht dat zij bezoekers actief wijzen op het risico op gehoorschade via website, tickets, infoschermen en posters. De algemene voorlichting van het publiek wordt uitgevoerd volgens een communicatieplan. Dit is het enige punt uit het ►

toeneemt?

dat KNO-artsen en huisartsen gehoorschade onder jongeren als een serieus probleem zien. En er zijn (niet-representatieve) zelftests, ingevuld door jongeren na bezoek aan een concert of discotheek. Daarin zegt 14 tot 60 procent 'een tijdelijke piep of ruis' te ervaren na het uitgaan. Schattingen over jongeren met een 'permanente piep' lopen op tot

18 procent. Bij publicatie van die percentages in de media verdwijnt steevast de nuance en wordt botweg gesteld dat 60 procent van de jongeren een piep in zijn oren heeft na het uitgaan. Het RIVM heeft één betrouwbaar wetenschappelijk onderzoek gevonden dat een duidelijke trend laat zien. Uit die Amerikaanse studie blijkt dat het gehoor bij jonge-

ren van 12 tot en met 19 jaar tussen 1988 en 2006 duidelijk is verslechterd, vermoedelijk door hogere muziekblootstelling. Of dat komt door persoonlijke muzikspelers, discotheek of live muziek is niet uit de gegevens af te leiden. Het RIVM-onderzoek is voor het ministerie van VWS mede aanleiding om zelf dit convenant te ondertekenen. Voor

persoonlijke muzikspelers bestaat al de Europese norm dat nieuwe spelers begrensd moeten zijn op 85 dB en maximaal in te stellen op 100 dB. In dat geval verschijnt een waarschuwing voor gehoorschade. De fabrikanten houden zich slecht aan deze norm, zo heeft de staatssecretaris laten uitzoeken, dus hij beraadt zich op verdere stappen.

convenant waar het ministerie financieel aan bijdraagt.

Evaluatie eind 2015

Eind 2015 wordt het convenant geëvalueerd. Gekeken wordt dan naar

- De uitkomsten van de geluidsmetingen
- Het aantal locaties met een geluidsmeter
- De getroffen maatregelen om de geluids-

norm $Leq = 103 \text{ dB(A)}$ en een piekbelasting van 200 Pa te implementeren

- De verkoopcijfers van gehoorbescherming
- Overige onderzoeksgegevens.

Ontbrekende partij

Een zwak punt van het huidige convenant lijkt het ontbreken van Koninklijke Horeca

Nederland als partij. KHN vertegenwoordigt discotheken, clubs en café's waar dj's en live acts de muziek verzorgen. KHN is wel toevoerder bij de gesprekken maar geen convenantpartner. Mocht KHN zich tussentijds aansluiten, dan zou dat de reikwijdte van het convenant aanzienlijk vergroten. De verwachting is niet dat dit op korte termijn gebeurt. ◀

Metten en loggen: technische oplossingen

Vorig jaar besloten Vlaamse non-profit instellingen tot collectieve aanschaf van een meetsysteem, nadat wetgeving was ingevoerd die verplichtte tot het meten en registreren van geluidsniveaus. In Vlaanderen werd de aanschaf van de meetapparatuur deels vergoed door het ministerie. Van de tien kandidaten voldeden er vier aan de gestelde criteria: 10Eazy, MeTrao, NTi XL2 en Apex Hera. De eerste drie zijn relevant voor live muziek, de vierde vooral voor locaties met dj. Een van de criteria is dat de meetapparatuur voldoet aan de Europese norm IEC 61672:2003, klasse 1 of 2. Hieronder de vier genoemde producten.

De in Vlaanderen gehanteerde criteria zijn te vinden op www.fuipunt.be/uploads/documents/Gunningsverslag.pdf

10Eazy

Specifiek ontwikkeld voor geluidstechnici en verkrijgbaar van *software only* tot een compleet systeem in flightcase met laptop, meetmicrofoon en kabels. Het hoofdscherm geeft zowel het actuele geluidsniveau als de gemiddelde waarde waarop de meetsessie zal uitkomen. Je kunt dus altijd zien of je goed zit. Dankzij rode en groene blokjes kun je dat ook visueel checken: de blokjes laten zien welke invloed het actuele level heeft op de ingestelde limiet. Ook meekijken via internet behoort tot de mogelijkheden. Alle metingen worden opgeslagen in logbestan-

den. Bij het afsluiten van een meetsessie verschijnt het logbestand met onder meer grafiek van de totale meettijd, het aantal overtredingen en de gemeten maximale geluidsniveaus. In de laatste versie kan 10Eazy ook het geluid opnemen, zij het met periodieke onderbreking om bootlegging tegen te gaan. Door koppeling aan de versterkers is een check mogelijk of een overschijding het gevolg is van versterking of door publieksgeluid. In Vlaanderen won

10Eazy de collectieve aanbesteding van de non-profit instellingen.

www.amptec.be, www.10eazy.com

MeTrao

Compleet geleverd systeem in drie varianten: Mini, Compact en Pro. MeTrao is zowel stand alone te gebruiken als in een netwerk om meerdere podia centraal uit te lezen. Je ziet het actuele geluidsniveau op het scherm plus de voorspelling van het gemiddelde niveau waarop je uitkomt, gerelateerd aan de limiet. Er zijn specifieke uitleesschermen voor geluidstechnicus, DJ, publiek of manager met visuele waarschuwing als de limiet wordt overschreden. Bij Compact en Pro kun je ook geluidsoptnames maken bij overschijding, zodat je een overschijding achteraf kunt analyseren of kunt aantonen dat die het gevolg was van applaus. Het systeem geeft ook de luidste frequentie weer. Met Compact en Pro kun

je ook verschillende limieten instellen voor drie tijdstippen, bijvoorbeeld omdat 's middags of 's avonds een andere norm geldt dan later in de nacht.

www.eventacoustics.com

NTi XL2

De XL2 is een geluidsmeter voor professionele engineers en toezichhouders om geluid te meten, analyseren en registreren. Door de kleine afmetingen is de meter ook geschikt voor metingen in het publiek. De fabrikant biedt ook All in One packs aan inclusief meetmicrofoon voor geluidsmeting door podia. Met de Sound Level Predictor kan de technicus tien minuten vooruit kijken naar de voorspelde ontwikkeling van het gemiddelde geluidsniveau. Logging gebeurt op een SD-kaartje.

www.nti-audio.com

Aphex Hera

Dit 19-inch apparaat is geschikt voor djsituaties. Het is onder andere mogelijk om hiermee relais te bedienen om bijvoorbeeld de stroom te onderbreken of om een 'verkeerslicht' aan te sluiten dat overschijding van de limiet aangeeft. Ook een extern display in de zaal kan worden aangesloten, of een limiter om het geluidsniveau automatisch te begrenzen. Logging gebeurt intern en kan overgezet worden op een pc.

www.aphex.com

